

ORIENT-INSTITUT ISTANBUL

Newsletter Bahar 2022

Künye

Orient-Institut Istanbul
Susam Sokak 16 D.8
TR - 34433 Cihangir - Istanbul

Tel: +90 - 212 - 293 60 67
Fax: +90 - 212 - 249 63 59
E-Mail: oiist@oiist.org

Tasarım Ioni Laibarös, Berlin
www.laibaroes.de

Ön ve arka kapak:
Andrea Selimoğlu, Susam Sokak, Cihangir,
İstanbul

Bu bülten bir Orient-Institut Istanbul yayınıdır
ve yılda iki kez yayımlanmaktadır. Enstitüden
ücretsiz olarak temin edilebilir.
Kullanılan fotoğrafların ve görsellerin hakları,
kaynakları Orient-Institut Istanbul'a aittir veya
ayrıca belirtilmiştir.

www.oiist.org

İçindekiler

Editörden	4
Kişiler	6
Araştırma Faaliyetleri	9
Konuk Bilim İnsanları ve Bursiyerler	15
Kısa Haberler	24
Yayınlar	25
Kütüphane	29
Etkinlikler	30

Enstitümüz içinde olduğumuz şu haftalarda İstanbul'daki yuvasında, Alman dilinde sosyal bilimler araştırmaları alanında 35 senelik bir geçmişi idrak ediyor. Ve bu yuva Cihangir semtinde, Almanca tercümesi "Sesamstrasse" kulağa harikulade sevimli gelen Susam Sokağı'nda.

Bir Alman araştırma enstitüsünün böyle orijinal bir adresi olması, "Susam Sokağı 16, İstanbul-Cihangir", yıllar içinde, kim bilir kaç ziyaretçimizin yüzünde muzip bir gülümseme belirmesine neden olmuştur ... Harika bir tesadüfle İstanbul'da faal bir sanatçı kolektifi, hem de tam bizim 35. kuruluş yıldönümümüze kutladığımız dönemde, Susam Sokağı'nda, 1969 yılında ABD'de ilk kez yayınlandıktan sonra bütün dünyada çok sevilen ve tanınan bu aynı adlı çocuklara yönelik televizyon dizisine sanatsal göndermeler yapan bir yerleştirme çalışması gerçekleştirdi. Yıldönümü bültenimizin kapak sayfasını süslemek üzere bu çalışmalarının fotoğrafını kullanma isteğimize gönülden onay veren »Onaranlar Kulübü«'ne çok teşekkür ederiz.

Orient-Institut 1987 yılında Beyrut'ta, Lübnan İç Savaşı'nın kargaşası içerisinde, Deutsche Morgenländische Gesellschaft (DMG) – Alman Şark Cemiyeti'nin o dönemdeki Yurtdışı Araştırmaları Enstitüsü'nde (Auslandsforschungsinstitut) çalışan bilim insanları için geçici bir merkez olarak burada birkaç daire kiralamaya karar verdiğinde, İstanbul'daki bu yeni başlangıcın zorunluluklar neticesinde ortaya çıkmış ve sadece birkaç ay sürecek bir mevcudiyetten fazlası olacağı muhtemelen hiç kimsenin aklından geçmiyordu.

Önünüzdeki bülten Enstitü'nün bilimsel araştırmalarının bugün çok geniş bir alana yayıldığıнын ve akademik araştırmaların desteklenmesine son derece farklı disiplinlerde ve

uzmanlık sahalarında verdiği katkının kanıtıdır. Bu nüshada da bursiyerlerimizin, enstitümüzün bilim insanı mensuplarının ve misafir bilim insanlarının hayata geçirdiği çok sayıda heyecan verici araştırma projesinden haber alacaksınız.

BMBF (Alman Bilim ve Araştırma Federal Bakanlığı) tarafından desteklenen IRSSC projesi kapsamında üç yıldır devam eden İran araştırmaları, İran yapımı belgesellerin gösterildiği etkileyici bir film festivaliyle ve dijital ortamda gerçekleştirilen kapanış toplantısıyla taçlanarak sona erdi. Bu çalışmalar sayesinde Orient-Institut İstanbul bünyesinde İran araştırmalarının ağırlıklı bir alan olarak sürdürülebilmesi için belirleyici bir altyapı oluşturabildiğimizi umuyoruz.

Çalışma arkadaşlarımızın Yakın Doğu'da toplumsal cinsiyet araştırmaları, tıp sosyolojisi ve dinler tarihi alanlarındaki yeni yayınlarını da sizlere tanıtacağız.

Enstitünün "Occasional Papers" dizisinin, İoni Laibarös (Berlin) tarafından yenilenen canlı bir dizi tasarımı ve yepyeni bir dinamizmle hayata döndürülmesinden, senenin ilk beş ayında yayınlanan üç kitap faydalandı. Bu dizide ilk kez bu kadar çok kitap bu kadar kısa bir zamanda yayımlandı.

Yıldönümü özel bültenimizi keyifle, heyecanla okumanızı ve bu okumanın sizi zenginleştirmesini diliyorum!

Dr. Richard Wittmann
Orient-Institut İstanbul Genel Müdür Vekili

Dr. Nihan Tahtaışleyen

“Osmanlı İmparatorluğunda ve Türkiye’de Müzik” Araştırma Alanında Yeni Araştırmacı

Nihan Tahtaışleyen, Ocak 2022’den itibaren Orient-Institut İstanbul’da (OIİ), “Yakındoğru Müzik Yazmalarının Kataloğu ve Eleştirel Yayımı” başlıklı *Corpus Musicae Ottomanicae (CMO) Projesi* için müzikolog ve araştırmacı olarak çalışmaya başladı. Aynı zamanda Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (MSGSÜ) İstanbul Devlet Konservatuvarı Müzikoloji Bölümü’nde araştırma görevlisi olan Tahtaışleyen, 2009 yılından beri aynı kurumun Etnomüzikoloji, Müzikoloji ve Müzik Bölümlerinde çeşitli branş dersleri verir.

Kurt ve Ursula Reinhard’ın Berlin Fonogram Arşivi’nde korunan Türk müziği alan araştırmalarına dair sesli ve yazılı belgelerine odaklanarak doktora çalışmasını, *Karşılaştırmalı Müzikolojiden Etnomüzikolojiye Değişimin Temsili Olarak Kurt Reinhard* başlıklı teziyle MSGSÜ Müzikoloji Programı’nda tamamladı (2021). 2019 yılında tez çalışması kapsamında Berlin

Phonogramm-Archiv’de misafir araştırmacı olarak çalıştı.

Arşiv araştırmalarından önce 2006 – 2012 yılları arasında T.C. Kültür Bakanlığı, Türk Folklor Kurumu ve bireysel araştırma projeleri araştırmacısı olarak Anadolu’da alan araştırmalarına yoğunlaştı. MSGSÜ Etnomüzikoloji Programında *Anadolu Ağıt Geleneğinin Özellikleri ve Kültürel Süreklilikte Rolü* (2013) başlıklı teziyle yüksek lisans derecesini aldı. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Müzik Bilim Dergisi, IKSV 46. Uluslararası İstanbul Müzik Festivali* gibi çeşitli akademik dergilerde ve uluslararası festivallerde editör olarak çalıştı. Ayrıca, Türkiye’deki popüler müzik üretiminin betimsel ve semiyotik analizine yönelik TÜBİTAK 1001 Projesi ile MSGSÜ İstanbul Devlet Konservatuvarı’nın kültürel belleğine ilişkin Bilimsel Araştırma Projesinde araştırmacı olarak çalıştı. Akademik çalışmalarının yanı sıra, profesyonel ve yarı amatör müzik icracısıdır.

Meslektaşlarıyla birlikte, yirminci yüzyıl dönümünde Türkiye’de yapılmış erken dönem saha araştırmaları ve fonograf kayıtlarına yoğunlaştıkları çalışma, *Fonograf Alanda-Erken Dönem Karşılaştırmalı Müzikoloji Çalışmaları ve Türkiye* başlığıyla yayımlandı (2020). Nihan Tahtaışleyen, CMO Projesindeki görevinin yanı sıra Reinhard Türkiye Koleksiyonu hakkındaki akademik çalışmalarını sürdürmekte; Orient-Institut İstanbul’un Berlin Etnoloji Müzesi Etnomüzikoloji Departmanı ile proje ortağı olduğu *Doğu Anadolu’ya Bakış-Almanya’dan Dört Etnolog Türkiye’de (1957 – 1979)* başlıklı sergi projesinde Reinhard bölümünün küratörlüğünü üstlenmektedir.

Andrea Selimoğlu

Halkla İlişkiler alanında yeni ekip arkadaşımız

Andrea Selimoğlu Trier Üniversitesi'nin işletme fakültesinde stratejik yönetim ve pazarlama ağırlıklı üniversite eğitimi aldı. 2002 ile 2014 arasında Messe Frankfurt İstanbul'da pazarlama müdiresi olarak çalıştı. Faaliyetini İstanbul'da sürdüren "Die Brücke e.V." isimli derneğin 2018'den beri genel koordinatörü, aynı zamanda dernek dergisinin yayın sorumlusu. Andrea Selimoğlu 2021 yılının Ekim ayından beri Orient-Institut İstanbul'da halkla ilişkiler sorumlusu.

Andrea Selimoğlu, İstanbul'da büyümüş bir Alman olarak Türk kültürü ve dilini de öğrenme imkânı buldu. Bu durum, edindiği kültürel ve dilsel zenginliği, Alman eğitim sisteminin sağladığı arka planla Türkiye'deki iş ortamında kullanmasını ve geliştirmesini ve böylelikle de iki kültürde de kendisini evinde hissetmesini mümkün kıldı.

Prof. Dr. Alexandre Toumarkine

Yeni Danışma Kurulu Üyesi

2019 yılından beri Orient-Institut İstanbul'un Bilimsel Danışma Kurulu Başkanlığı'nı yürüten Prof. Dr. Ildikó Bellér-Hann'ın görevinden ayrılmasından sonra, 1 Ocak 2022 itibarıyla Prof. Dr. Alexandre Toumarkine yeni kurul üyesi olarak atandı.

Prof. Dr. Alexandre Toumarkine, Paris'teki National Institute for Oriental Languages and Civilisations'da (Inalco) [Şark Dilleri ve Medeniyetleri Ulusal Enstitüsü] Çağdaş Türkiye Tarihi profesörü ve Türkiye araştırmalarını da içeren Avrasya araştırmaları bölümü başkan vekilidir. CERMOM Araştırma merkezi (Centre de Recherches Moyen-Orient Méditerranée) [Orta Doğu ve Akdeniz Araştırmaları Merkezi] üyesi ve CETOBAC – EHESS/Paris'e akredite bilim insanıdır. Alexandre Toumarkine European Journal of Turkish Studies (EJTS) – Avrupa Türkiye Araştırmaları Bülteni'nin kurucularındandır.

İstanbul'da öğretim üyesi olarak bulunduğu 1993–2017 yılları arasında üç üniversitede (Galatasaray, Marmara ve Yıldız Üniversiteleri) ders verdi ve yurtdışı merkezli iki araştırma kurumunda çalıştı. Institut Français d'Études Anatoliennes'de (IFEA) [Fransa Anadolu Araştırmaları Enstitüsü] bilim insanı olarak bir süre çalıştıktan sonra 2005 – 2010 arasında aynı enstitünün bilimsel direktörü olarak görev yaptı. 2011'den 2017'ye kadar Profesör Raoul Motika'yla beraber Orient-Institut İstanbul'da Anadolu'nun dinî tarihi araştırma alanının sorumluluğunu üstlendi ve "Türkiye'de Yeni Dinsellikler: Sekülerleştirilmiş bir İslam ülkesinde 'Yeniden Büyülenme' mümkün müdür?" başlıklı araştırma projesini yönetti.

Dr. Ruth Bartholomä
Prof. Dr. Christoph Schroeder
Diren Yapar, M. Ed.

Dilsel çeşitliliğe tutulan ayna: İstanbul'un *Linguistic Landscape*ine dair veri toplanması

Bir şehirdeki yazı içeren işaretlerin *Linguistic Landscape*'i (Dilsel manzara), yani trafik levhaları, reklam panoları, sokak ve yer isimleri, ticari işletme tabelaları ve kural koyucu, düzenleyici tabelaların birlikte oluşturdukları resim, bir toplumun dil uygulamalarına ve keza dilleriyle ve dil kullanımıyla ilişkisine dair çok şey anlatır. Potsdam Üniversitesi ve Orient-Institut İstanbul'un bu ortak dilbilimsel projesi bir veri külliyatı oluşturarak İstanbul'un *Linguistic Landscape*inin araştırılması-na katkıda bulunmayı hedefliyor.

Veri toplama faaliyetine baz olarak Kumkapı ve Tarlabası mahalleleri seçildi. 2021 yılının Eylül ve Kasım ayları arasında Bayan Çilem Kırmızıgül'ün desteğiyle bu iki mahallenin seçilmiş sokaklarında kamusal alandaki bütün yazılı tabela ve panolar kayda alındı. Bu çalışma bir taraftan, kısmen şehrin sakinlerini kısmen de turistleri hedefleyen, çok sayıda Türkçe ve İngilizce tabelayı, duvar ilanını ve reklam panosunu içeriyor, ama bunların yanı sıra çok sayıda başka dilde de örnekler mev-

cut. Farklı nedenlerle ortaya çıkmış çok dillilik hemen göze çarpıyor. Örneğin bir kısım tabela Yunanca gibi bu mahallelerde yüzyıllarca önce konuşulmuş ve kısmen hâlâ konuşulmakta olan otokton dillerde. Keza Suriye'den, Afganistan'dan, Afrika'nın ve eski Sovyetler Birliği'nin çeşitli ülkelerinden son dönemde yaşanan göç dalgasının izleri açık bir şekilde fark ediliyor. Her sene dünyanın çeşitli ülkelerinden gelip İstanbul'u ziyaret eden çok sayıda turiste sadece İngilizce değil Arapça, Farsça ve Rusça gibi başka dillerde de hitap edildiği hemen görülüyor. Diğer taraftan şu gerçek de bu analizin bir parçası olarak dikkate alınmalı: Ağırlıkla 20. yüzyılda yaşanan yurtiçi göçle şehre gelmiş bazı diller kamusal alanda büyük oranda mevcut değil.

Veri külliyatı Diren Yapar'ın (Potsdam Üniversitesi) doktorasında İstanbul'daki görsel çok dilliliğin gösterilmesinde baz olarak işlev kazanacak (bknz. Orient-Institut İstanbul 2021 Sonbahar bülteni, s. 14), fakat gelecekte, ilgilenen her bilim insanının kullanımına açık olması planlanıyor.

Araştırma Faaliyetleri

Türkçe - Arapça tabela (Samsa Sok., Kumkapı/İstanbul, 28 Ağustos 2021)

Dr. des. Esther Voswinckel Filiz

Anadolu dinler tarihi araştırma alanından

PD Dr. Robert Langer (Orient-Institut Istanbul / Universität der Bundeswehr, Münih) ve Armand Aupiais (o dönemde Institut Français d'Études Anatoliennes bursiyeri) 2020 yılında, İstanbul, Anadolu ve bu coğrafyanın diğer köşelerinde din üzerine araştırmalar yapan meslektaşlar arasında ayda bir gerçekleşecek bir toplantı geleneği başlattı. Bu toplantılar, *Religion Related Research Get-Together* [Dinle İlişkili Araştırma Buluşmaları] o günden beri sanat tarihi ve tarihten, müzikolojiye, kültür antropolojisine, din araştırmalarına ve İslam bilimlerine kadar geniş bir yelpazede farklı yaklaşım tarzlarını ve bilim dallarını bir araya getiriyor. Bilim insanlarına araştırmalarının sonuçlarını sunabilecekleri bir platform yaratıyor. Pandemi başladıktan sonra *Religion Related Research Get-Together* çevrimiçi ortamda devam etti. Böylece çevrimiçi uluslararası bir çalışma ağı yaratarak yeni imkânlar sunuldu. Düzenli katılımcılar arasında artık İstanbul ve Almanya'daki meslektaşlarımızın yanı sıra Meşhed, Tahran, Karaçi'deki çeşitli üniversitelerden genç bilim insanları ve keza Paris, Aix/Marsilya ve Birmingham'dan doktora öğrencileri ve doktora sonrası araştırmacılar da yer alıyor. Bu düzenli sanal buluşmalar sayesinde son yıllarda birçok ortak çalışma mümkün oldu; yayınlar, araştırma çalışmaları için destek programları, konferanslarla ilgili bilgilendirmeler gibi konularda bilgi alışverişi sağlayan bir ağ oluştu.

Aylık buluşmalarımızın tematik odağı dinlerin estetik yönleri ve gündelik dinselliğinin maddeselliğinde yoğunlaşıyor. Her oturum sürmekte olan araştırmanın sunumu ve yeni kuramsal ve metodolojik literatürün tartışıl-

masından meydana geliyor. Bu aylık toplantıya katılmak ancak davet üzerine mümkün; ilgilenenler kısa bir motivasyon mektubu yazarak Esther Voswinckel Filiz'e başvurabilirler.

voswinckel@oiist.org

Iran and Beyond – Uzun süreli bilimsel ortak çalışma

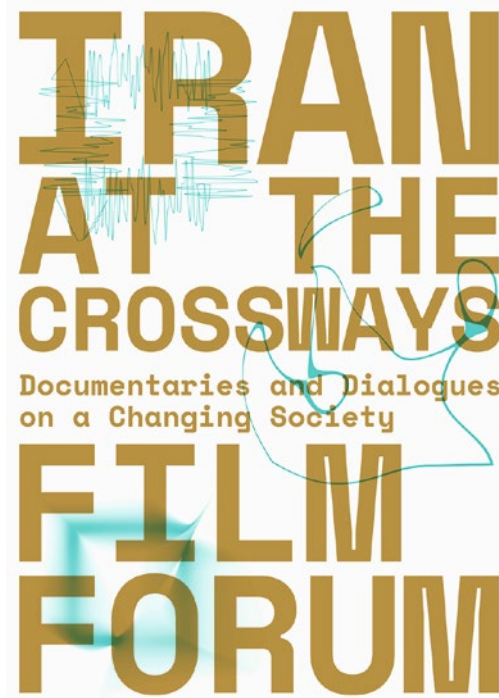
International Standing Working Group [Uluslararası Sürekli Çalışma Grubu] "Iran and Beyond – Breaking Ground for Sustainable Scholarly Collaboration" [*İran ve Ötesi – Sürdürülebilir Bilimsel İşbirliği*] 2019'dan beri BMBF tarafından desteklenen, Max Weber vakfının bünyesindeki "Wissen entgrenzen" [Bilgiyi sınırlardan arındırmak] isimli evrenselleştirme projesinin bir parçası. IRSS-C'nin hedefi, yenilikçi araştırma konuları üzerinden özellikle İranlı bilim insanlarıyla bilimsel işbirliğinin yollarını aramak. Anadolu'dan İran ve Pakistan'a kadar uzanan coğrafi alandaki kültürel, toplumsal ve dinî bağlar bu sırada hep odak noktamızda. Üç senelik bu proje Orient-Institut Istanbul'un İran odaklı yeni bir araştırma alanı oluşturmasını mümkün kıldı. <https://www.oiist.org/iran/>

RSSC Filmforum "Iran at the Crossways" – Araştırma çalışmaları ve kamuoyu arasında bir köprü

Bilim dünyasında, esas temayül olarak meslektaşlarla bir diyalog arayan bilimsel metinlerin kaleme alınmasıyla yetinilmemesini, çalışmalarımızın daha geniş bir kamuoyuyla paylaşmasının gerektiğini ifade eden talepler gün geçtikte daha sık ve daha yüksek sesle dile getiriliyor. 1984'den beri mevcut olan ama özellikle 2000'li yıllardan sonra, kamuoyunda çok etkili küresel bir fenomen haline gelen TED Talks (bilimsel konulara dair kısa, keyifli video konferanslar) bu alana muhakkak ki damgasını vurdu ve vurmaya devam ediyor. "Bilim iletişimi" konusu korona pandemisinin başladığından beri yeni bir ivme kazandı. Sadece, vatandaşları pandeminin tehlikeleri ve pandemi mücadelesi tedbirleriyle ilgili aydınlatmak için aktüel bilimsel sonuçların aktarılması değil artık önemli olan, bununla beraber bilimin nasıl işlediğini ve bilimsel bulguların neden özel bir öneme haiz olduğuna dair temel bir anlayışın aksettirilmesi idi.

International Standing Working Group Iran and Beyond (IRSSC), 2019 yılında Alman Bilim ve Araştırma Federal Bakanlığı'ndan bilim iletişimi alanında kullanılmak üzere ek kaynaklar talep etti ve aldı. Aktif bilim iletişimine

talep ve verilen destek, uygun formatlar arayışıyla paralel ilerlemektedir. TED Talks zaten kendisine oldukça sağlam bir yer edinmiş durumda. Podcast'ler bir diğer olanak. Ama bilimsel çalışmalarımız üzerine "konuya yabancı insanlarla" neden filmler vasıtasıyla konuşmalıyız? "Iran at the Crossways [Dörtüyl ağızında İran]: Dönüşen Bir Toplum Üzerine

Belgeseller ve Diyaloglar” isimli film platformu fikri, Orient-Institut İstanbul’un geçmiş direktörlerinden ve IRSSC “kurucusu” Prof. Dr. Raoul Motika’nın önyak olmasıyla işte bu şekilde oluştu. Bu platformda Orient-Institut İstanbul’un IRSSC’ye dahil üç araştırma alanının araştırmaları hakkında, film medyasını kullanarak kamuoyuyla iletişim kuruyor ve bunu yaparken enstitünün yeni bölgesel odak noktası İran’ı takdim ediyor.

Üç araştırma alanının; İnsan, Tıp ve Toplum – Anadolu’nun Dinler Tarihi – Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye’de Müzik; her biri, birer oturum şekillendirdi. Bu oturumlar konularıyla ilgili film gösterileri ve bilimsel temeller üzerine oturtulmuş, içeriğinde tartışmalar, söyleşiler ve kısa, ilgi uyandırıcı konuşmalara yer veren bir çerçeve programından müteşekkildi. Fakat ne sanat ne de bilim boşlukta, kendiliğinden vuku bulan şeyler olmadığından film platformunun bir bölümü İran belgesel sinemasının “üretim şartlarına” ayrıldı. Bunlar İran araştırmalarının şartlarıyla ciddi benzerlikler gösteriyor: Örneğin siyasi kırmızı çizgiler ve sansür, malî destek açısından eşitsizlikler, kurumsal şartlar ve bilim insanının çalışmalarının başka siyasi amaçlar için enstrümantalize edilmesi. Filmler ve filmlerin yaratıcılarıyla söyleşiler, böylelikle film yaratıcılarının ve bilim insanlarının, İran’da ve İran üzerine çalışırken içinde buldukları şartların karmaşıklığını görebilmemizi sağladı.

12 ve 13 Kasım’da planlanan etkinlik Almanca konuşan izleyiciler için, pandemi nedeniyle, çevrimiçi olarak gerçekleştirildi, ama böylelikle anında alt-yazı eklenerek, herhangi bir kısıtlama olmaksızın hayata geçirilebildi.

Goethe-Institut İstanbul’la bir ortak çalışma neticesinde, daha ziyade Türkçe konuşan izleyiciler için şekillendirilmiş ve biraz genişle-

tilmiş paralel bir etkinlik, bu yıl 20 Ocak ile 22 Ocak arasında İstanbul’daki Institut Français’in mekanlarında gerçekleştirildi.

Iran and Beyond: Destek dönemi sona eriyor – Yeni Araştırma Perspektifleri ve Bilimsel Ortaklıklar

Neredeyse üç senelik bir dönemin sonunda International Standing Working Group “Iran and Beyond: Breaking Ground for Sustainable Scholarly Collaboration” (IRSSC)’nin kapanış konferansının artık zamanı gelmişti. Konferans, 10 Şubat ile 12 Şubat 2022 arasında çevrimiçi ve kurum bünyesinde bir toplantı olarak gerçekleştirildi. Danimarka, Almanya, Hindistan, İran, Pakistan, Türkiye ve Büyük Britanya’dan otuzu aşkın bilim insanının “Performance of Culture, Religion, and Body. Processes of Socio-Cultural Change in the Islamic Republic of Iran” [Kültür, Din ve Beden Performansı. İran İslam Cumhuriyeti’nde Sosyo-kültürel Değişim Süreci] başlığı altında bir araya geldiği disiplinlerarası buluşma, IRSSC’nin Mayıs 2019’daki başlangıcından beri ortaya çıkmış yenilikçi araştırma yaklaşımlarını ve verimli işbirliği örneklerini gösterdi.

Birinci oturum "Ziyāra Revisited: Explorations of the Multisensorial and Material Dimensions of Pilgrimage in Iran and Beyond" Anadolu'nun Dinler Tarihi araştırma alanından Esther Voswinkel Filiz tarafından planlandı. Bu oturum bizlere, İran, Hindistan, Pakistan ve Türkiye'deki dinselğin maddi, estetik ve tinsel yönleriyle uğraşan disiplinlerarası bir *network*'ün son derece verimli işbirliğini gösterdi.

İkinci panel "Perform_Factor_Ing/Healthy/Wo:Man_Iran, Turkey and Beyond", İnsan, Tıp ve Toplum araştırma alanından Melike Şahinol, Burak Taşdizen ve Gülşah Başkavak tarafından organize edilmişti ve coğrafi, kültürel ve akademik olarak farklı çevrelerde erkeklik, sağlık ve bunlarla bağlantılı konular üzerindeydi. Konuşmalar *Empowerment*, (medikal) teknolojinin ve bedenin sosyoteknik ve sosyokültürel koşulsallığını kuramsal, ampirik ve sanatsal bakış açılarından yansıtıyordu.

Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye'de Müzik araştırma alanı, konferansa "Recent Developments in Iranian Music Studies" paneliyle katıldı. Panelde hem klasik İran müziğinin çok önemli kentsel müzik kültürü hem de daha küçük bölgesel müzik gelenekleri üzerine sunumlar ve keza bir Tahran mahallesinin kültürlerarası bağlamında ses manzaraları ve ses hafızaları üzerine, Disempowerment ve Agency süreçlerinin aydınlatılmasına yenilikçi bir yaklaşım getiren bir konuşma yapıldı.

Son oturum, "Archaeologies of Turco-Persianate Ruins and Ruinations: Salvaging Pasts, Connecting Presents, Unearthing Futures" Katja Rieck ve Shahrzad Irannejad tarafından, giderek artan akademik uzmanlaşma sebebiyle oluşan kör noktalara karşı bir müdahale olarak şekillendirilmiştir.

Oturum, tarihçi Ann Laura Stoler'in analitik konseptlerinden yola çıkarak, bu konseptler tarihsel süreçte oluşmuş kültürel, iktisadi, dinî ve sosyal ağları bilimin odağına oturtan yenilikçi perspektifler açılmasını sağlayabilir mi sorusuna cevap aradı. Geçmişte Anadolu'nun Batı kıyılarından Orta ve Güney Asya'ya kadar yayılan bu ağlar etkilerini bugün dahi farklı şekillerde sürdürüyor. Etkinliği giderek ağırlaşan pandemi şartları nedeniyle çevrimiçi gerçekleştirilmek zorunda kaldık, buna rağmen tartışmalar son derece verimli oldu ve gelecekte gerçekleşecek işbirlikleri için yeni networkler oluşturuldu. Ama buna rağmen uzun süreli bilimsel işbirlikleri oluşturmak için doğrudan kişisel ilişkilerin ne kadar önemli olduğunun bilincindeyiz, çünkü yeni ortaya çıkmış birçok işbirliğinin temeli, bilim insanlarının 2019 yılında kişisel olarak karşı karşıya gelip fikir alışverişi yapmasıyla atıldı. Gerçi IRSSC'nın destek aldığı dönem şubat ayının bitmesiyle sona eriyor ama bütün katılımcılar işbirliğinin sürdürülebileceğini umuyorlar.

Si-o-se Pol Köprüsü İsfahan, İran.

Dr. Melike Şahinol

Konferans dizisi: Disability And The Digital. Conversations Across Sociology, Cultural Studies and Disability Studies

Teknolojiler, bu teknolojilerin bedende cisimleşmesi ve engellilik halihazırda iç içe geçmiş durumdadır ve dolayısıyla karmaşık, birbirlerine bağlı/bağımlı ilişkiler yaratmaktadır. 1970'lerden bu yana Feminist Teknobilim, Bilim ve Teknoloji Çalışmaları (BTÇ-STŞ), Engellilik Çalışmaları, Postkolonyal (sömürge-sonrası) Çalışmalar gibi alanlarda giderek artan pekçok araştırma, teknolojilere erişimden kaynaklı ayrımcılığın toplumsal pratiklerde somutlaştığını ve üretildiğini göstermektedir. Daha detaylandırmak gerekirse, bu araştırmalarda cinsiyetlendirilmiş ve ırk gruplarına göre düzenlenmiş teknolojik vaatler ortak bir odak konusuydu. "Akıllı" ve hatta "zeki" dijital teknolojilerin ortaya çıkışı ve küresel krizlerin artan tehdidi nedeniyle, katılımcılık ve teknolojinin "ustaca" bedensel kullanımına ilişkin sorular giderek daha önemli hale gelmektedir.

Dijital ayrımcılığın bu yeni biçimlerine yönelik eleştiriler, dijital teknolojiler aracılığıyla kapsayıcılığı hızlandırma vaatlerine de yöneltilmektedir. Söz konusu söylem, hem teknoloji şirketleri hem de politika yapıcılar tarafından da sıklıkla dile getirilmektedir. Bu durum, karmaşık somutlaştırmaların dijital teknoloji kullanılarak ve bu teknolojiler aracılığıyla gelecekte uygulanmasına ilişkin tartışmalara ihtiyaç duyulduğuna işaret etmektedir. Bu durum, engelli topluluğuna yapıcı ve yenilikçi bir topluluk gözüyle bakılması gerektiğine dikkat çekmektedir.

Melike Şahinol ile Hafencity Universität Hamburg (HCU), New York University (NYU) ve

Humboldt-Universität zu Berlin'den meslektaşları tarafından düzenlenen "Disability And The Digital; Conversations Across Sociology, Cultural Studies and Disability Studies" serisi, Kuzey Amerika, Avrupa ve Orta Doğu'dan perspektifleri bir araya getiriyor ve böylelikle sosyoloji, kültürel çalışmalar, engellilik çalışmaları ve aktivizmin kesiştiği noktada cisimleştirme, bedensel aidiyet, engellilik ve dijitalleşme gibi konuları tartışmaya açıyor. Burada amaç, heterojen toplumlarda dijital teknolojilerin rolünü araştıran sürdürülebilir bir uluslararası akademik ve aktivist topluluk için söylemler ve fikirler üretmektir.

Şahinol, 7 Temmuz 2022 tarihinde "Art & Design, Open Source & DIY Perspectives on Dis/ability" başlıklı tematik odağının moderasyonunu üstlenecek. Bu panelde özellikle Türkiye ve İran'da engelli bireylerin kendilerini güçlendirmelerinin bir yolu olarak Kendin Yap (DIY), açık kaynak ve tasarım boyutlarının uygulanmasına odaklanılmaktadır. Kendi kendini güçlendirmenin çelişik yanları ile dijital uçurum, dijital okuryazarlık gibi muğlak alanlar göz önünde bulundurularak, teknobilimsel bilginin ve DIY tasarımının dünya çapında sağlanmasında ve yaygınlaştırılmasında sosyo-kültürel, dilbilimsel ve jeo-politik boyutların dikkate alınması gerektiğine odaklanılmaktadır. Amaç sadece standartlaştırılmış yardımcı teknolojilere değerli bir alternatif olarak Kendin Yap'ı vurgulamak değil, aynı zamanda Batı Asya'daki engelli insanlar için Kendin Yap'ın olası tartışmalı yönlerine dikkat çekmek ve böylece Engellilik Çalışmaları ve Sakatlık Teknobilim'e (Crip Technoscience) kültürlerarası bir katkı sağlamaktır.

Mehdi Mirabian Tabar, M.A.

Ludwig-Maximilians-Universität München

İran'da modern bir devlet inşası sürecinde ortaya çıkan teolojik-politik engeller: 1906 İran anayasa hareketi üzerine bir araştırma

İran'da Kaçar Hanedanlığının hüküm sürdüğü 19. yüzyıl, ekonomide, siyasette ve kültürde derin değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. İran'da ilk anayasacılık düşünceleri, bir grup entelektüelin hukuk devleti, monarşinin sınırlandırılması, özgürlük ve eşitlik gibi modern konsept ve fikirleri ülkeye sokmasıyla birlikte erken 19. yüzyılda kendini göstermeye başlamıştır. Anayasa hareketinin esas hedefi, Avrupa örneğinden yola çıkarak bir dizi yasayla, başka bir deyişle bir hukuk devletinin inşasıyla Şahın mutlak iktidarını budamaktır. İki nedenden dolayı kolay ulaşılabilecek bir hedef değildi bu: Birincisi, Şah mutlak iktidarına getirilecek her türlü sınırlamayı reddediyordu; ikincisi, Şii din adamları yasa çıkarma fikrinin İslam'la çeliştiğini düşünüyordu. Anayasacıların durumunu daha da zorlaştıran şey, köklerini Safevîler'de (1501 – 1736) bulan ve Kaçar döneminde doruk noktasına ulaşan bir işbirliği, Şahla Şii din adamları arasındaki işbirliğiydi. Bu işbirliği, İran'da anayasacılık düşüncesinin yavaş yavaş yayılmasıyla birlikte anayasacılığı reddeden ve eski rejimin sözcülüğünü yapan bir koalisyon haline geldi. Bu çalışmada bu koalisyon, İran'da yasalara – ki bu yasaların çıkış noktası Yaradan'ın üs-

tün iradesi ve yasalarıyla yönetilen bir toplulukta bağımsız insan akladır – dayanan modern bir devletin inşası sürecinde ortaya çıkan teolojik-politik engel olarak araştırılacaktır.

Konuk Bilim İnsanları
ve Bursiyerler

Tahran Askeri Akademi Sarayında İlk ulusal meclisin açılışı (1906).

Audrey Wozniak, M.A.
Harvard University

Ulus için bir disiplin: Tarihte ve Uygulamada Klasik Türk Müziği Koroları

Wozniak'ın araştırma projesi Klasik Türk Müziği'nin, Türkiye Cumhuriyeti'nin Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1923 yılında kurulmasıyla beraber gelişen, sıra dışı ve sıklıkla göz ardı edilmiş bir fenomeni üzerine: Cumhuriyet'in her köşesinde, kısmen devlet hizmetinde kısmen amatör olarak çalışan yeni tipte çok sayıda koronun ortaya çıkması. Bu fenomen, farklı müzik türlerinin ve icra pratiğinin radikal değişimini beraberinde getirdi. Wozniak'ın araştırmasının odaklandığı tez, müzik dışı görünen sosyal ve siyasi hadiselerin Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu sürecinde, Klasik Türk Müziği'nin yeni ortaya çıkan korolarında ifade bulduğuydu. Bu korolar bu nedenle (kişisel ve ulusal) kimlikle bağlantılı korku ve çatışmaların, deneme ve uygulama pratiğinde yaşanabildiği değerli sosyokültürel mikrokosmoslar olarak düşünülmeliydiler. Araştırma çalışması etnografik ve arşiv bazlı

yöntemle, tarihi koro fenomeninin, hem Türk Müziği'nin bir müzik topluluğu konstellasyonu olarak son yüzyıldaki izlerinin hem de Türkiye ve diasporada, kentlerde ortaya çıkan çeşitli aktüel şeklinin peşinde koşuyor.

Proje, Klasik Türk Müziği korolarını, "Türklük" tartışmalarının ve siyasi, kültürel ve toplumsal değerler için duyulan kaygıların, geçmişte ve bugün yaşandığı bir sahne olarak inceleyen ilk örnek. Çalışmanın hedefi, Klasik Türk Müziği korolarının kültürel ve siyasi önemine dair dokümantasyonun, kalıcı ulusal ve uluslararası bir etkiye ulaşabildiğini, Türk ulusal kültür mirasının bu özel somutlaşmasının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve bütün dünyadaki Türkler için nasıl anlam kazandığını göstererek ortaya koymaktır.

Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu (Presidential Classical Turkish Music Chorus, Konser, İstanbul, Kasım 2021. Foto: Audrey Wozniak.

Uldanay Jumabay, M.A.

Goethe Universität Frankfurt am Main

Çin'de konuşulan Kazakçanın cümle birleştirme stratejilerinin karşılaştırmaları

Kazakistan'ın resmi dillerinden biri olan Kazakça, Türk dillerinin Kıpçak veya kuzeybatı koluna aittir. Kazakça, Kırgızca, Nogayca, Karakalpakça ve Kıpçak Özbekçesi gibi diğer Güney Kıpçak dilleriyle yakından ilişkilidir. Kazakistan Cumhuriyeti'nde, Çin'in kuzeybatısındaki Xinjiang bölgesinde ve Moğolistan'da on milyondan fazla Kazakça konuşan insan yaşıyor.

Türk dilleri bir dizi tipolojik özelliği paylaşır, örneğin temel kelime sıraları tipik SOV'dir (Özne – Nesne – Fiil). Tipik Türk söz dizimi sol dallanma zani baş-sondur. Gömülü tümceler, eylem adları, katılımcı adları ve fiiller gibi sonlu olmayan fiillere dayanır. Sonlu olmayan sözlü morfoloji, yan tümceleri gömülü olarak işaretleyerek bağlı alt-bağlayıcılar olarak iş-

lev görür. Bu bağlı birleştiriciler, İngilizce serbest alt birleştiricilere, göreceli zamirlere ve zarflara karşılık gelir. Planlanan proje, Çin'de konuşulan Kazakçanın seçilmiş bazı söz dizim özelliklerini tanımlamayı amaçlamaktadır. Spesifik olarak, Kazakça yan tümce birleştirme stratejilerinde tipik Türkçe özelliklerin nasıl temsil edildiği ve örneğin Türkçe gibi diğer Türk dillerine kıyasla Kazakçadaki dile özgü özelliklerin neler olduğu hakkında çalışılacaktır. Kazak söz dizimi Türkçeye göre daha az çalışılmış olduğundan karşılaştırmalı bir analiz yeni anlayışlara yol açacaktır. Bağlı birleştiricilerin morfolojik ve semantik-fonksiyonel özelliklerinin analizine özel dikkat

Konuk Bilim İnsanları
ve Bursiyerler

Көшпенді Қазақтардың күнделік тұрмысынан бір үзінді (Казакларın күнделік hayatından görüntü).
Fotoğraf: Uludanay Jumabay

Dimitrios Giagtzoglou, M.A. Girit Üniversitesi

Teoride ve Praktikte Osmanlı "harflerin ilmi": İlkeler, Yöntemler, Kişiler ve Kaynaklar

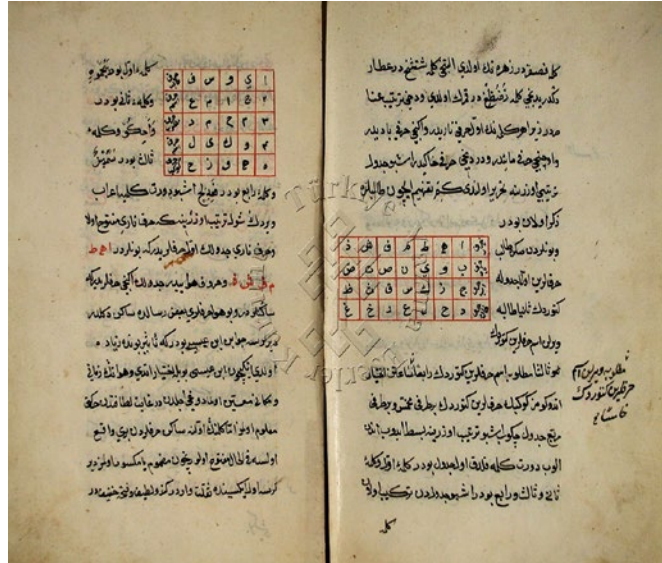
Son on beş yıl içinde İslam coğrafyasında gizli ilimleri çeşitli açılardan kapsamlı şekilde değerlendiren çok sayıda kitap, makale ve dergi yayınlanmasına rağmen, bu çalışmaların çok az bir kısmı Ortadoğu ve Balkanlar tarihinin en önemli dönemlerinden biri olan Osmanlı İmparatorluğu'na ışık tutmuştur. Bu proje, Osmanlı İmparatorluğu'nda gizli ilimlerin en karakteristik biçimlerinden biri olan harflerin ilmi incelenmesi yoluyla, bu araştırma alanına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Harf ilmi, Anglo-Saxon çağdaş bilim adamları tarafından genellikle tanımlandığı şekliyle *lettrism*, dünyanın birçok farklı coğrafi bölgesinde çeşitli şekillerde ortaya çıkan gizli ilim uygulamalarının bilinen yöntemlerinin en başında gelmektedir. İslam coğrafyasında Muhyiddin ibn Arabi ve Ahmed el-Buni'nin eser-

leri, gizli ilimlerin hem felsefi içeriğini hem de pratikteki işleyişini ortaya çıkaran en temsili örneklerdir. Harflerin bu büyük ustalarının müritlerinin çoğu, bu mirası sürdürerek Arap ve Fars coğrafyasındaki çeşitli hükümdarların saltanat meclisine kadar ulaşmıştır. Harf ilmi ('ilm al-hurūf), 14. yüzyılın ortalarında diğer Anadolu emirlikleri arasında önemli bir siyasi güç olarak yer edinmeye çalışan Osmanlı padişahları için imparatorluk ideolojilerini inşa etme çabalarında oldukça yararlı bir araç haline gelmiş; bu imparatorların yetkilerini meşrulaştırmalarında önemli faydalar sağlamıştır. Bu süreçte imparatorluk ailesinin üyelerinin korunması için gömlekler ve yazılı muskalar gibi tılsımlı nesnelere yapılmış, ulemanın en önde gelen üyelerinden bazıları harf ilmini kullanarak hükümdarlara önemli olaylarla ilgili kehanetlerde bulunmuşlardır. Bunun yanı sıra, çeşitli tasavvuf çevreleri, Kur'an'ı yorumlamak, evrenin ve kendilerini çevreleyen dünyanın gerçeklerini ve bîatını niteliklerini anlamak için harf ilminden yararlanmışlardır. Bu proje, tüm bu farklı sesleri bir araya

getirmeyi ve bunları Anadolu ve daha genel olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun entelektüel gerçekleri, sosyal ve politik dinamikleri ile birlikte tanımlamak, analiz etmek ve her şeyden önce bağlamallaştırmayı hedeflemektedir.

Konuk Bilim İnsanları
ve Bursiyerler

Şücaüddin İlyas b. İsa b. Mecdüddin es-Saruhanî, (d. 967/1559), Ferah-nâme, Süleymaniye Kütüphanesi, Carullah MS 1539.

Jilian Ma, M.A.
Koç Üniversitesi

On dokuzuncu yüzyılın sonlarından yirminci yüzyılın başlarına kadar Osmanlı/Türk - Çin entelektüel etkileşimleri

Küresel bağlamda bilgi ve insan akışına odaklanan bu proje, Osmanlı/Türk- Çin bağlantılarının ve karşılıklı algılarının izini -her iki toplumun da kendilerini küresel sahneye yerleştirmeye çalıştığı dönem olan 19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın başlarına kadar olan zaman dilimi içinde- sürmeyi amaçlıyor. Çalışma aynı zamanda bu iki uzak toplumun coğrafi bilinç ve güncel olaylarla ilgili söylem düzeyinde birbirlerini nasıl imgelediklerini, algıladıklarını ve anlattıklarını dış politika, resmi misyonlar ve farklı seyahat türleri gibi resmi ve resmi olmayan kanallar aracılığıyla uygulama düzeyinde birbirleriyle nasıl etkileşimde bulduklarını; bu etkileşimlerin birbirleri hakkındaki bilgilerini (bilginin kendisi ve bilgi biçimleri) nasıl şekillendirdiğini; iki toplum arasındaki bilgi dolaşımını hangi bağlamların teşvik ettiğini; karşı taraftan gelen veya karşı tarafla ilgili bu bilginin nasıl organize edildiğini ve yerel toplumların çok boyutlu ideolojilerine nasıl dahil edildiğini ve nasıl daha fazla temasa yol açtığını araştırıyor. Bakış açısını "Avrupa'nın hasta adamı" ve "Asya'nın hasta adamı" tarzı Batı zihniyetinden, her ikisinin birbirine olan referanslarına kaydırarak, bu çalışma, Batılı olmayan ülkelerin karşılıklı entelektüel etkisini - hem olanaklar hem de kısıtlamalar bağlamında- ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır ve bu iki toplumun bireysel olarak içsel geçiş yolculuklarına ve karşılıklı olarak da çok yönlü etkileşimlerden meydana gelen bir diyalog ağının yaratılmasına ışık tutmaya çalışır.

Konuk Bilim İnsanları
ve Bursiyerler

Çin'de İslam hakkında iki Osmanlı kitabı Kolcalı Abdülaziz, Çin'de Din-i Mübin-i İslam ve Çin Müslümanları, İstanbul: 1321(1903/1904); Hasan Tahsin, Çin'de İslamiyet, İstanbul: Tercüman-ı Hakikat Matbaası, 1322(1904/1905).

ORIENT-INSTITUT
İSTANBUL

Newsletter Bahar 2022

Yasemin Akçagüner, M.A.
Columbia University

Semavi Cisimler: Osmanlı İmparatorluğu'nda İlm-i Nücum, Tıp ve Hayatın Devri (1768 – 1839)

Yasemin Akçagüner doktora tezi kapsamında 18. yüzyılın son çeyreği ve 19. yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlı dünyevi hayatının ideal seyrini araştırmaktadır. Bu proje hayatın ve geleceğin seyrini tabir eden tıp ve ilm-i nücum metinlerini kaynak olarak büyüme ve yaşlanma süreçlerini, Osmanlı alimlerinin bu süreçleri nasıl anlamlandırdıklarına ve hayatı nasıl evlendirdiklerine ışık tutacaktır. OII bursiyeri olduğu dönemde Yasemin Akçagüner Orient-Institut İstanbul'un "İnsan, Tıp ve Toplum" araştırma alanı çerçevesinde beden, sağlık, hastalık ve yaşlanma mefhumlarının tarihsel olarak nasıl değiştiğini ve bu mefhumların kişilerin geleceğe dair beklentileri nasıl etkilediğini araştırıyor. Bu hedefle Yasemin Akçagüner Osmanlı halkının faydalanması için yazılan tıp ve ilm-i nücum risaleleri ve bu risalelerin derkenarlarındaki okur notları ile saray erkani için yazılan risaleleri karşılaştırmalı olarak incelemektedir. On sekizinci yüzyılın son çeyreğinde tarihçiler tarafından "İmparatorluğun Varoluşsal Krizi" tabir edilen durum ile on dokuzuncu yüzyılın ilk çeyreğinde tıbbın yeni okullarla beraber profesyonelleşmesi arasındaki nedensel bağları da su yüzüne çıkarmaya çalışan bu proje İmparatorluğun varoluşsal krizinin günlük hayata nasıl yansdığı sorusuna cevaplar araştırmaktadır.

Konuk Bilim İnsanları
ve Bursiyerler

Ebu Bekir Nusret b. Abdullah El-Harputi (d.1795), *Ma Hazar fi't-Tib*, Tire Necip Paşa Kütüphanesi, Diğer Vakıflar MS 206.

Dr. Roxana Coman

Orient-Institut Istanbul PostDoc-Bursiyeri

Osmanlı İmparatorluğu'nun mirası ve Dimitrie Papazoglu'nun Osmanlı objeleri koleksiyonu

Dr. Roxana Coman araştırmalarını, Osmanlı maddi kùltürü ve Romanya'da, 19. ve erken 20. yüzyılda oluşturulmuş kişisel koleksiyonlar üzerinde sürdürüyor. Bükreş Üniversitesi Tarih Fakùltesi'nde Sanat Tarihi alanında lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamladıktan sonra doktora tezinde çok sayıda kaynaktan yola çıkarak, 19. yüzyılın ikinci yarısında şark veya Romen kùltürüne ait olarak bina edilen çeşitli anlatımlarını ve tasvirlerini inceledi. Lisans ve lisansüstü eğitim sırasında gönüllü olarak Romanya Ulusal Sanat Müzesi'nde staj yaptı ve 2016 ile 2022 arasında Bükreş Şehir Müzesi'nde küratör ve müze pedagogu olarak çalıştı. PostDoc-Araştırma projesinin odağında Dimitri Papazoglu'nun sıra dışı Osmanlı eserleri koleksiyonu bulunuyor. Dimitrie Papazoglu (1811–1892), 1860 yılında Calea Văcărești Nr:151'deki evinde bir müze oluşturdu. 40 yılı aşkın bir sürede bir araya getirdiği ve "Antikalar ve Nadir Bulunanlar" adını verdiği koleksiyonu, bu özel müzenin çekirdeğini oluşturmuştu. Braşov'daki Habsburg imparatorluk okuldaki eğitiminden sonra katıldığı ordudan 1833 yılında ayrılan Papazoglu bundan sonra arkeoloji ve tarih yazımıyla uğraşmaya başladı, Alexandru Odobescu'nun Romanya'daki arkeolojik seferberlikleri Papazoglu'nun hem bu konuda çok şey öğrendiği bir ortam hem de koleksiyonunun bir kısmının kaynağı oldu. Analiz, koleksiyonda yer almaları Papazoglu'nun bunlara atfettiği yorumla ilgili tereddütler uyandıran Osmanlı-oryantal eserlerde yoğunlaşacak. Bunun ötesinde, Osmanlı mirasının tamamen reddi söylemi ile bu mirasın

egzotikleştirici bir tasviri arasında gidip gelen, tenakuzlar içeren Romen milliyetçi söylemi salt estetik bir yaklaşımı sorguluyor ve geç Osmanlı döneminde kimlikler ve mirasın ulusal kavramlaştırılması gibi konularda bir tartışma başlatıyor. Bu nedenle Coman'ın PostDoc-Araştırma projesi, Dimitrie Papazoglu'nun biyografisine ve koleksiyona dair mevcut arşiv belgelerinin yapılandırılarak kayıtlanmasını ve merkez-periferi dinamiklerini, 19. Yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'ndaki koleksiyonların tarihi bağlamında incelemeyi hedeflemektedir.

Konuk Bilim İnsanları
ve Bursiyerler

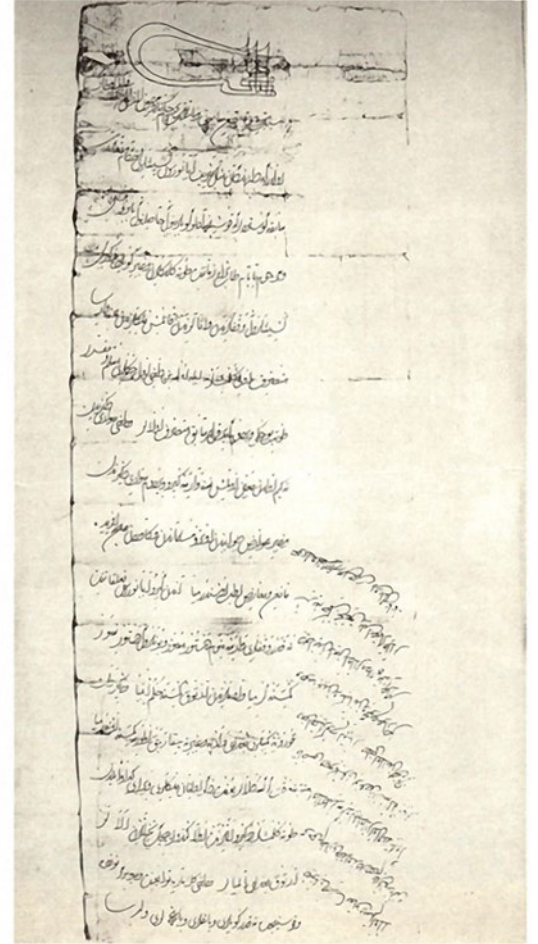
Josefine Bielz, Dimitrie Papasoglu, lithograph, edited by D. Papazoglu, Editura D. Pappasoglu, image source: Istorica fondării oraşului Bucureşti ; Istorica începutului oraşului Bucureşti; Călăuza sau conducătorul Bucureştiului, Bucureşti: Fundația Culturală "Gheorghe Marin Speteanu", 2000

Prof. Dr. Johannes Niehoff- Panagiotidis

Freie Universität Berlin,
Bizans Araştırmaları Bölümü

“Kesişen Tarih” perspektifinden erken dö- nem Osmanlı Makedonya’sı

Tarih üzerine bina edilmiş proje, Makedon-
ya’nın 14. ve 15. yüzyıllarda, Bizans hü-
kümranlığından Osmanlı hakimiyetine geçiş
dönemine, Kesişen Tarih perspektifinden
yaklaşıyor. Proje çerçevesinde, bölgeye ait en
eski Osmanlı beratları ilk kez bilimsel olarak
ele alınacak ve hukuk tarihi açısından yo-
rumlanacak. Ortodoks manastırlarının yeni
yürürlüğe giren Osmanlı-İslam hukukundaki
hukuki statüsü, iki hükümranlık düzeni ara-
sındaki geçiş dönemini anlamak için önemli
bir rol oynar. İslam hukukundan fetvaların
yanı sıra Grekçe Bizans belgeleri de pro-
je için temel kaynaklar olacaklar. Araştırma
sonuçları, hukuk tarihçisi ve Kutsal Athos
Dağı Keşiş Cumhuriyeti’nin hukuk müşaviri
Dr. A. Nikopoulos’la ortak bir çalışmayla,
Orient-Institut Istanbul’un Pera-Blätter di-
zisinde yayınlanacak.

Kutsal Athos Dağı Keşiş Cumhuriyeti’nin temel ilkelerini belir-
leyen fermanın sureti. Ferman, II. Murad tarafından, 1430’da
Selanik’in ele geçirilmesinden birkaç hafta sonra, mart ayında
yazdırılmıştır, Vatopedi Manastırı’nda muhafaza edilmektedir.

Dr. Jana Matuszak

Eberhard-Karls-Universität Tübingen

Sümerce ilahileri hicveden bir yazı türü – Övgü Şarkılarının Parodisi

Dr. Jana Matuszak doktor öğretim üyesidir. İstanbul'da Max Weber Vakfı'nın Feldman Bursu'nu kazanarak doçentlik tezi için araştırma yapmaktadır.

"Övgü Şarkılarının Parodisi" adlı proje, daha önce bilinmeyen ve yaklaşık 4.000 yıl önce Güney Irak'ta neşredilmiş Sümerce ilahileri hicveden bir yazı türünü kapsamlı olarak araştırmaktadır. Bugüne kadar bilinen dört ilahi hiciv şarkısının sadece ikisinin kritik edisyonu ve çevirisi mevcuttur. Proje kapsamında bu eşsiz külliyatın tamamı mevcut edisyonlara dayanarak ilk kez sistematik olarak araştırılacaktır.

Bu hiciv şarkılarının en önemli özelliği, dini ilahileri biçim ve tarz olarak taklit edip içerik olarak aşağılayıcı ifadelerle yer vermeleridir. İlahiler böylece kötü ve beceriksiz karakterlere karşı bolca hakaret içeren sataşmalara dönüşür. Sonuç olarak bu metinler, insanları kötülüklerden koruyan bir etki de geliştirirler. Büyü metinleri ile kurdukları paralellikler dışında, Sümer edebiyatının neredeyse tüm türlerine metinlerarası göndermelerde bulunurlar. Bunlar atasözlerinden ritüel ağıtlara, dualara, destanlara ve aşk şarkılarına kadar uzanır. İlahi hiciv şarkıları bu özellikleri ile yalnızca MÖ 3. bin yıla ait geleneksel Sümer edebi eserlerine değil, aynı zamanda MÖ 2. bin yılın başlarında Babil'in entelektüel çevrelerindeki metin üretimi uygulamalarına da önemli ve yeni bakış açıları sağlarlar.

İlgili on beş kil tabletin dördü İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nde bulunmaktadır. Dr. Jana

Matuszak, Max Weber Vakfı'ndan Gerald D. Feldman Seyahat Bursu tarafından desteklenen İstanbul'daki araştırma süresinde bu çivi yazılı tabletlerin el çizimlerini hazırlar, transkripsiyonlarını yapar ve tercüme eder.

Konuk Bilim İnsanları
ve Bursiyerler

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin çivi yazısı arşivinde çalışırken (Ağustos 2021). Fotoğraf: Jana Matuszak

Müzik araştırma alanından kısa haberler

CMO Ekibi IMS2022 Atina Kongresinde

Max Weber Vakfı ve Orient-Institut Istanbul (OIİ) ortaklığında, Münster Üniversitesi tarafından “*Ön Asya Müzik El Yazmalarının Eleştirel Basımları*” başlığı ile Prof. Dr. Ralf Martin Jäger yönetiminde yürütülen DFG Projesi “Corpus Musicae Ottomanicae (CMO)”, özel bir oturum yapmak üzere International Musicological Society (IMS) 2022 Atina Kongresine davet edildi (22 – 26 Ağustos). Projenin güncel araştırma verileri, müzikoloji disiplininin en prestijli akademik topluluğu olan IMS’te, “The Example of the Ottoman Context: Historical Transcriptions of Performative Repertoires across Ethnic Borders and Borders of Time” başlığıyla sunulacak. 19. yüzyıl Osmanlı müziği repertuarı içindeki kültüre özgü kavramsal temsiliyetlerin Bizans neumatik yazısı, Ermeni Hampartsum-Notası ve Batı Notası üzerinden tartışılacağı oturuma, CMO Projesinin Münster ve OIİ’deki ekibiyle birlikte Ioannina’dan Doç. Dr. Kyriakos Kalaitzidis de sunumıyla katkıda bulunacak.

Kitap tanıtımı “Mapping Gender in the Near East”

Alman Başkonsolosluğu Kaisersaal İstanbul, 26 Nisan 2022

İstanbul Alman Başkonsolosluğu ve Orient-Institut Istanbul, 26 Nisan 2022’de “Mapping Gender in the Near East” (Yayına hazırlayan: Hülya Adak, SU Gender Sabancı Üniversitesi & Richard Wittmann, Orient-Institut Istanbul) kitabının tanıtım toplantısına ve hemen ardından Yeşim Özsoy / Galata-Perform’un yazıp sahnelediği Multimedia-Tiyatro performansı “House of Hundred” gösterisine davet eder.

Hülya Adak & Richard Wittmann

Orient-Institut Istanbul araştırmacılarının yayınları

şahinol, Melike

"Hair:y_less Masculinities. A Cartography"

Raoul Motika'nın önsözü ve Merve şahinol'un illüstrasyonları ile.

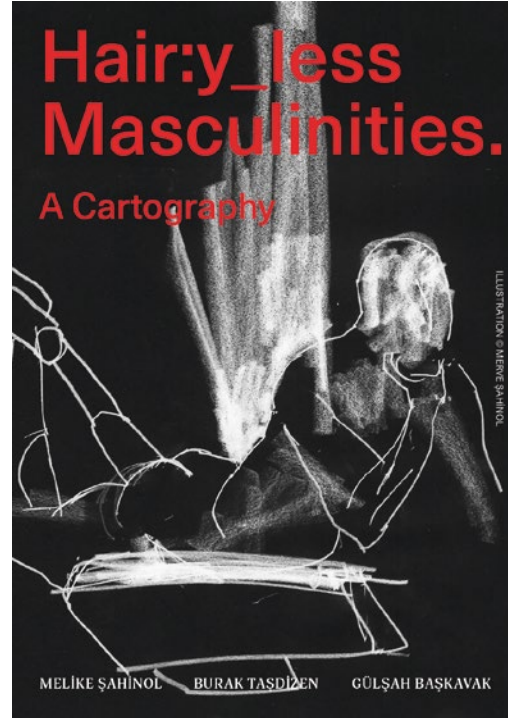
Estetik cerrahi hızla yayılıyor. Üstelik yalnızca kadınlar arasında da değil: Erkekler arasında hem cerrahi girişimler hem de minimal invaziv kozmetik tedaviler tüm dünyada dikkat çekici derecede artış göstermektedir. İlk kellik emareleri ortaya çıktığında veya sakal/bıyık istenildiği kadar ve hacimde uzamadığında, bu durum birçok erkek için sorun olarak teşkil ederek hayatları için stresli bir hal almaktadır. Kısacası, genç, diri ve erkeksi bir görünüm hem profesyonel hem de özel hayatta belirleyici bir avantaj sağlayabileceği gözlemlenmektedir.

Melike şahinol, Burak Taşdizen ve Gülşah Başkavak, eleştirel posthümanist bir perspektiften çerçeve içinde, egemen insanmerkezci dünya görüşünü sorgulayarak, saçın toplumsal cinsiyet rejimlerini, özellikle de erkeklik rejimlerini şekillendirme biçimlerini inceliyor.

Bu kitap, sosyo-kültürel normlar ve özellikle beden kıllarını yok etmeyi ya da uzamasını hızlandırmayı, saç ekimini ve ehlileştirmeyi amaçlayan tekno-medikal süreçler ve uygulamalar vasıtasıyla şekillendirilen "inatçı aktörler" olarak kıl köklerine odaklanmaktadır.

Kitaba ücretsiz olarak řu adresten ulaşabilirsiniz:

<https://doi.org/10.25360/01-2022-00000>

Yayınlar

Hülya Adak & Richard Wittmann
(yayına hazırlayanlar)

Mapping Gender.

What's New and What's Ahead in Ottoman and Turkish Women's, Gender, and Sexuality Studies

Pera-Blätter 36

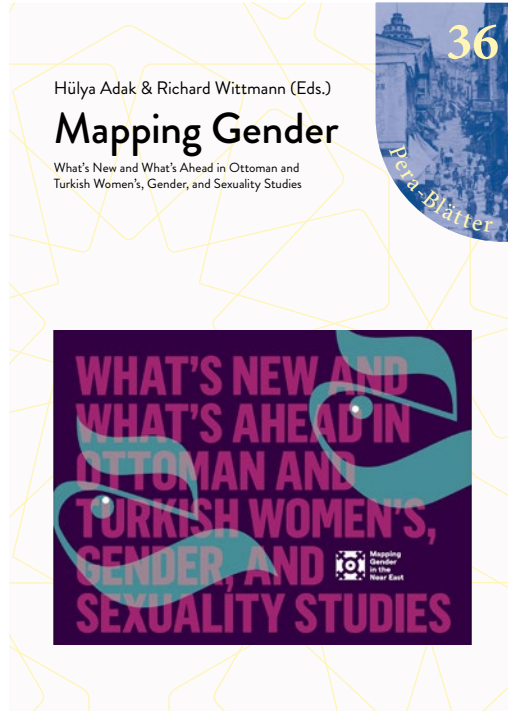
Bonn: Max Weber Stiftung, 2022.

Orient-Institut Istanbul ve Sabancı Üniversitesi SU Gender'in 2020 Aralık ayında beraber düzenledikleri aynı adlı çevrimiçi sempozyum üzerine bina edilen Mapping Gender kitabı; Ortadoğu ve Doğu Akdeniz coğrafyasında kadın-, cinsiyetler- ve cinsellik araştırmaları alanında merkezi önemde sorgulamalara odaklanıyor: Kurumlaştırma, uluslararası işbirliği, metodolojik yaklaşımlar ve zorluklar ve keza yenilikçi kuramsal modellerin geliş-

tirilmesi. Yirmiyi aşkın dünya çapında önemli araştırma kurumundan önde gelen çok sayıda bilim insanı kitaba katkılarında, yeni araştırma kaynaklarını, en yeni kuramsal araştırma yaklaşımlarını, bilim ile bölgedeki toplumsal cinsiyet karşıtı hareketin aktif angajmanı arasında işbirliğinin yaratıcı formlarını sunuyorlar. Mapping Gender bunu yaparken disiplinlerarası geniş bir yaklaşım takip ediyor. Bu yaklaşım ilk kez, tarih ve dil bilimlerinde toplumsal cinsiyet araştırmaları ve Yakın Doğu coğrafyasına ilişkin disiplinlerarası araştırma çalışmalarında, araştırmaların düzeyine ve bu araştırmalardaki gediklere geniş açılı bir bakış yöneltmemizi mümkün kılıyor. Yayıncının el kitabı karakterinde olması, toplumsal cinsiyet araştırmaları alanındaki ortak çalışmaların gelecekteki gerek kurumsal gerekse disiplinlerarası bağlamda, yeni şekilleri için ciddi bir yardım olacak.

Max Weber Vakfı'nın çevrimiçi yayım platformunda Open Access-Formatında bedelsiz olarak ulaşabilirsiniz.

https://perspectivia.net/receive/pnet_mods_00005164

Orient-Institut Istanbul'un "İstanbul Texte und Studien (İstanbul Metinleri ve İncelemeleri)" başlığıyla Ergon Yayınevi'nden çıkan güncel ciltleri

Esther Voswinckel Filiz

**Aziz Mahmud Hüdayi in Istanbul –
Biographie eines Ortes**

**[İstanbul'da Aziz Mahmud Hüdayi –
Bir mekânın Biyografisi]**

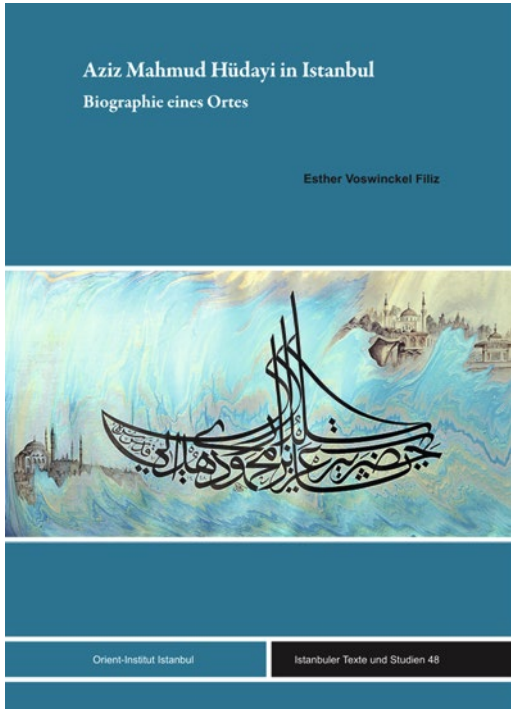
Band 48

Baden-Baden: Ergon Verlag, 2022.

Aziz Mahmud Hüdayi (1541 – 1628) şöhreti İstanbul sınırlarının çok ötesine taşan bir Osmanlı mutasavvıfıdır. Celvetiyye Tarikatının "ikinci piri" (pir-i sâni) olarak kabul edilen Aziz Mahmud Hüdayi sultanların hocası, İstanbul Boğazı ve denizcilerin koruyucusu olarak bilinir. Üsküdar'daki türbesi, günümüzde

hâlâ farklı insanlar tarafından ziyaret edilen çok canlı bir dinî cazibe noktasıdır.

Esther Voswinckel Filiz'in din antropolojisi çalışması Üsküdar'da yıllar süren bir alan araştırmasına dayanıyor. İnsanların burada veli ile nasıl bir ilişki içerisinde olduklarını, mekânın çok katmanlı maddeselliğini, eski ile yeni, taşınır ile taşınmaz ve keza mevcut ile namevcut olanın mekânda birlikteliğini ve bu ilişkide nasıl bir rol oynadığını bu eserde inceliyor. Kitap, Üsküdar'ın türbe ziyaretleriyle ilgili dinî âdet ve geleneklerinden geleneksel şifa sanatına, rüya tabirlerine, geçmişten günümüze sözlü kültüründe nesilden nesile aktararak taşınmış evliya menakıplarına ve türbedeki tâc-ı şerîf denilen sanduka başlıklarının dikilmesi ve sarılmasına varıncaya kadar birçok meseleye eğiliyor. 20. yüzyılda yaşamış çeşitli mutasavvıf şahsiyetlerin hayatları üzerine birçok çalışma olmasına rağmen 1925'den günümüze tasavvufun maddi kültüre ve "eşyaları"na bakan yönü nadiren ele alınmıştır. Kitap, İstanbul'un dinî tarihinin kendine özgü bu boyutuna yönelmektedir.

*Siparişler için www.ergon-shop.de adresi.
Tüm ITS ciltleri e-kitap olarak da temin edilebilir.
Yayımlandıktan altı yıl sonra, Martin Luther Üniversitesi, Halle-Wittenberg kütüphanesinin sunucusunda da ücretsiz olarak bulunurlar:
<https://menadoc.bibliothek.uni-halle.de/menalib/nav/classification/1764508>.*

Yayımlar

ORIENT-INSTITUT
İSTANBUL

Newsletter Bahar 2022

27

Pera-Blätter

Orient-Institut Istanbul'un occasional papers dizisi Pera-Blätter 1995'ten bu yana Almanca veya İngilizce, kısmen de Türkçe çeviri olarak yayınlanmaktadır. Yazılar aradan geçen zamanda perspectivia.net işbirliğiyle *open access-download* (açık erişim-indirme) olarak da hizmete sunulmuştur.

<https://perspectivia.net/publikationen/pera-blaetter>

Yayımlar

Nr. 36

Hülya Adak & Richard Wittmann (Eds.)

Mapping Gender

What's New and What's Ahead in Ottoman and Turkish Women's, Gender, and Sexuality Studies

Nr. 35

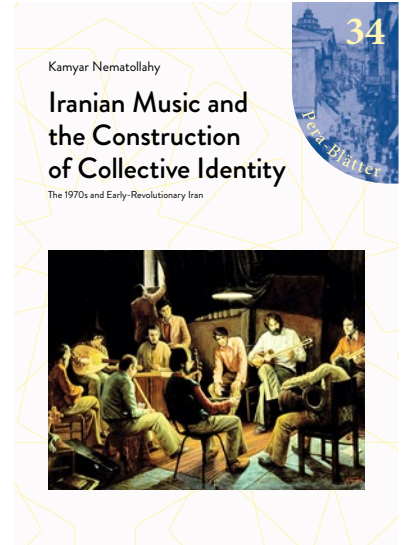
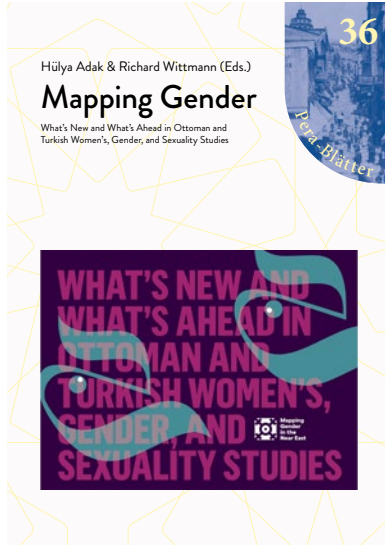
Lâle Uluç

Ottoman-Safavid Relations in the Sixteenth Century and the Importance of the Nakkaşhane

Nr. 34

Kamyar Nematollahy

Iranian Music and the Construction of Collective Identity: The 1970s and Early-Revolutionary Iran

Orient-Institut Istanbul Kütüphanesi

Orient-Institut Istanbul Kütüphanesi Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti'nin (dilsel, tarihsel, dinbilimsel, edebiyatbilimsel ve toplumbilimsel) tüm yönlerini kapsayan bilimsel literatür başta olmak üzere Türk halkları ve İslam'la ilgili dil, tarih ve edebiyatı kapsayan literatürü toplamakta ve bünyesinde barındırmaktadır.

Kütüphanede hâlihazırda 50.000 cilt monografik kitap, bir kısmı tarihsel olmak üzere 400 bölge haritası ve Osmanlıca, Türkçe ve diğer dillerde olmak üzere 1.550 dergi başlığı bulunmaktadır. 120 dergi aboneliğe açıktır. Buna her yıl yaklaşık 1.000 kitap ve 750 dergi nüshası eklenmektedir. Enstitünün ağındaki çeşitli E-Book-platformlarında aşağı yukarı 4.430 E-Book okurların hizmetine sunuluyor. Bunun yanı sıra kütüphanede ulusal lisanslar, DEAL-anlaşmaları ve elektronik dergilerin ya da veri bankalarının satın alınmasıyla kullanıma sunulan çeşitli elektronik kaynaklara ulaşmak mümkün.

Kişisel kullanım için bir kitap tarayıcı mevcuttur.

Kütüphane kamuya açık ve ücretsizdir. Yayınlar ödünç verilmez.

Açılış saatleri

Pazartesi'den Perşembe'ye kadar:

10:00 – 19:00 Uhr

Cuma günleri: 9:00 – 13:00 Uhr

Korona pandemisi sık sık bu verilerden sapmayı gerektirmektedir; lütfen web sitesinden güncel durum hakkında bilgi alın.

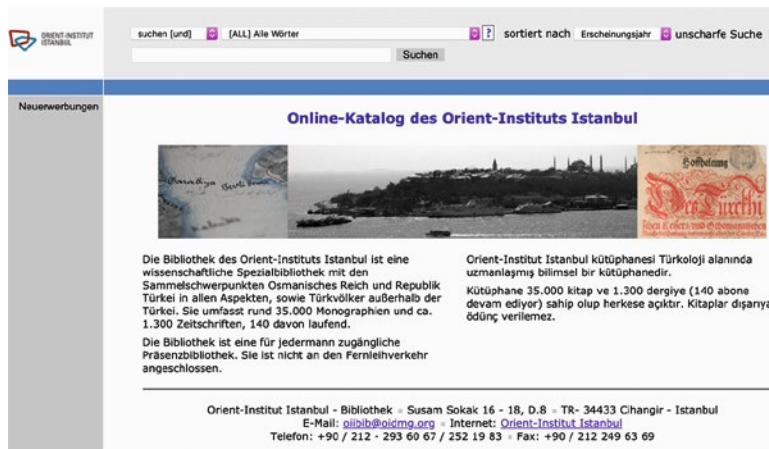
<https://www.oiist.org/bibliothek/>

Çevrimiçi katalog:

<http://vzlbs2.gbv.de/DB=47/>

Edinilen yeni yayınlar Ocak 2018'den bu yana OPAC üzerinden doğrudan doğruya görülebilmektedir. Bunun için OPAC'ta, edinilen yeni yayınlar linkine tıklayıp son altı ayın yeni yayınlarını içeriklere ve aylara göre sıralanmış olarak görebilirsiniz.

Web sitesinde bulunan yeni yayınlar listesi altı ayda bir geriye dönük olarak güncellenir.

Die Bibliothek des Orient-Instituts Istanbul ist eine wissenschaftliche Spezialbibliothek mit den Sammelschwerpunkten Osmanisches Reich und Republik Türkei in allen Aspekten, sowie Türkvölker außerhalb der Türkei. Sie umfasst rund 35.000 Monographien und ca. 1.300 Zeitschriften, 140 davon laufend.

Die Bibliothek ist eine für jedermann zugängliche Präsenzbibliothek. Sie ist nicht an den Fernleihverkehr angeschlossen.

Orient-Institut Istanbul kütüphanesi Türkoloji alanında uzmanlaşmış bilimsel bir kütüphanedir. Kütüphane 35.000 kitap ve 1.300 dergiyi (140 abone devam ediyor) sahip olup herkese açıktır. Kitaplar dışarıya ödünç verilemez.

Orient-Institut Istanbul - Bibliothek - Susam Sokak 16 - 18, D.8 - TR- 34433 Changir - Istanbul
E-Mail: oiib@oigdmq.org - Internet: [Orient-Institut Istanbul](http://www.orient-institut-istanbul.org)
Telefon: +90 / 212 - 293 60 67 / 252 19 63 - Fax: +90 / 212 249 63 69

Kütüphane

Kutlama konuşması

Prof. Dr. em. Peter Zieme (Berlin)
**Barbara Kellner-Heinkele –
Türkoloji'ye adanmış bir hayat**
20 Mayıs 2022, 19.00'da

Şöhretli İranist ve Türkolog Prof. Dr. em. Peter Zieme, kendisi akademik çevrelerde öncelikle, Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften'in [Berlin-Brandenburg Bilimler Akademisi] neredeyse 25 senedir devam eden, İpek Yolu üzerindeki eski kültürlerden kalan metinlere odaklanan projesi "Turfanforschung" çerçevesindeki çalışmalarıyla tanınır, Prof. Dr. em. Barbara Kellner-Heinkele'nin doğum günü şerefine bir övgü konuşması yapacak.

Orient-Institut Beirut'da 1979'dan 1982'ye kadar uzman araştırmacı olarak çalışan Prof. Dr. em. Barbara Kellner-Heinkele, Lübnan'daki araştırma çalışmalarının ardından sırasıyla önce Frankfurt am Main'da Goethe-Universität'inde ve 1990'dan itibaren Berlin Freie Universität'de Türkoloji alanında kürsü sahibi olarak Türkoloji'nin Almanya'da klasik, geniş kapsamlı, filolojik-tarihsel yönelimiyle, bütünsel Türkoloji anlayışıyla varlığını sürdürdürebilmesine belirleyici önemde etkisi oldu. Böylelikle öğrencilerine, Türk edebiyatının temelleri ve günümüzle bağlantılı sorgulamalarıyla, Türk tiyatrosuyla, Osmanlı sanat ve kültür tarihiyle ve keza Volga havzası ve Orta Asya'nın Türk dilleriyle ilgilenme imkânlarının kapılarını açtı.

Kellner-Heinkele'nin 1968'de Bertold Spuler'in yanında doktora öğrencisi olarak "Aus den Aufzeichnungen des Sa'îd Giray Sultân. Eine zeitgenössische Quelle zur Geschichte des Chanats der Krim um Mitte des 18. Jahrhunderts" [Said Giray Sultan'ın notlarından. Kırım Hanlığı'nın 18. Yüzyıldaki tarihine dair çağdaş bir kaynak] adlı tezini yazdığından beri, defalarca seyahat ettiği Kırım ve Kırım Tatarları hep kişisel ilgisinin odağında olmuştur. Kellner-Heinkele, Tatarların kültürel mirasının korunması için her zaman büyük bir gayretle çalışmıştır.

Etkinlikler

ORIENT-INSTITUT
ISTANBUL

WICHTIG: ANMELDUNG. Diese Veranstaltung wird online per Zoom organisiert. Für Ihre Registrierung werden Sie bitte bis zum 20. Mai Freitag eine Email mit Ihrem Namen an event@orient-institut-istanbul.org schreiben. Sie erhalten dann die Zugangsdaten.

Einladung zu einem Online-Vortrag

Festvortrag von Prof. Dr. em. Peter Zieme
Berlin

Barbara Kellner-Heinkele - ein Leben für die Turkologie

Im Auftrag der
Max Weber
Stiftung

Freitag 20. Mai 2022, 19 Uhr (GMT+3)

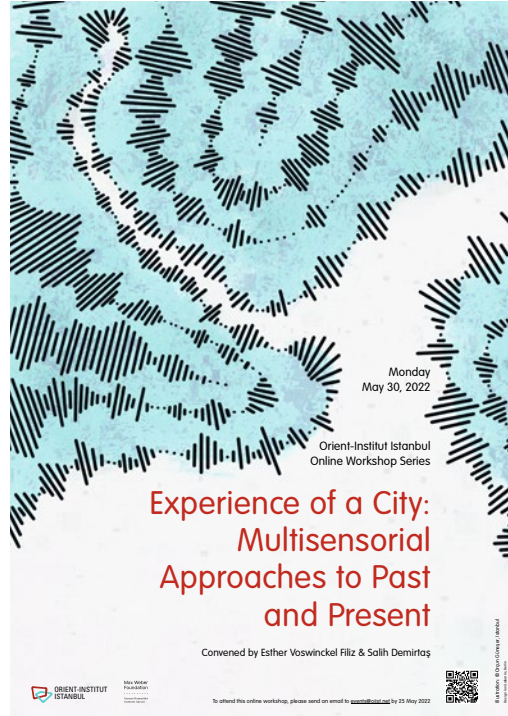
Atölye çalışması

"Experience of a City: Multisensorial Approaches to Past and Present"

30 Mayıs 2022

Orient-Institut Istanbul, bir şehrin farklı du-yular üzerinden deneyimleri üzerine müzi-koloji, tarihsel etnografi, din antropolojisi ve kültür çalışmaları gibi alanlardan farklı yakla-şımları bir araya getirmeyi hedeflediği "Expe-rience of a city: multisensorial approaches to past and present" başlıklı bir çevrimiçi atölye çalışması düzenliyor.

30 Mayıs 2022'de gerçekleşecek olan bu ça-lışmada şehrin geçmişi ve bugünü, çok-du-yulu bir deneyim olarak sorgulanacak. OII araştırma görevlilerinden kültür antropoloğu Dr. Esther Voswinckel ve müzikolog Salih De-mirtaş tarafından organize edilen atölye çalış-masına davetli konuşmacı olarak Cambridge Üniversitesi'nden Peter McMurray katılacak. Atölyeye diğer katkı sağlayacak araştırmacı-lar arasında Nazan Maksudyan (Centre Marc Bloc), Martin Greve (Orient-Institut Istanbul) ve Burcu Yaşın (Concordia Üniversitesi, Kana-da) yer alıyor.

Etkinlikler

ORIENT-INSTITUT
ISTANBUL

Newsletter Bahar 2022

Film gösterileri

Hommage an den Anthropolgen Jean Rouch in Frankreich, Amerika, Iran und Italien [Antropolog Jean Rouch'a Fransa, Amerika, İran ve İtalya'da *Hommage*]

Institut Français d'Istanbul
11 ve 12 Haziran 2022

Orient-Institut Istanbul İran odaklı araştırma programı çerçevesinde 11 ve 12 Haziran 2022 tarihlerinde, şöhretli Fransız antropolog ve film yaratıcısı Jean Rouch şerefine düzenlenen iki günlük sinematografik bir *Hommage*'ın organizatörlerinden biri olacak. Fransız araştırma enstitüsü IFEA ve İstanbul'daki Fransız ve İtalyan kültür enstitüleriyle beraber düzenlenen, Jean Rouch'un yerkürenin çeşitli coğrafyalarındaki antropolojik çalış-

malarına dair bu retrospektifte, diğer eserlerin yanı sıra İranlı kadın sinemacı Mina Rad'ın ödüllü belgeseli "Persian Tales, Jean Rouch in Iran"da [Pers Hikâyeleri, Jean Rouch İran'da] gösterilecek.

Etkinlikler

INSTITUT FRANÇAIS
ORIENT-INSTITUT ISTANBUL
IFA
ISTITUTO ITALIANO DI CULTURA

Hommage à Jean Rouch à l'Institut français d'Istanbul
Jean Rouch
en France, en Amérique, en Iran et en Italie

Samedi 11 juin
16h00 *Chronique d'un été* (1961, 86 min)
de Jean Rouch et Edgar Morin
19h00 *Persian Tales, Jean Rouch in Iran* (2015-18, 56 min)
de Mina Rad

Dimanche 12 juin
16h00 *Moi, un noir* (1958, 73 min)
de Jean Rouch
19h00 *L'énigme de Jean Rouch à Turin, chronique d'un film raté* (2017, 90 min)
de Marco di Castri, Daniele Pianciola et Paolo Favaro
Jean Rouch en Amérique (2022, 26 min)
de Mina Rad

Rencontres avec les réalisateurs en présentiel et en ligne sur Zoom

Lieux: Institut français Istanbul, İstiklal Cad. No.4 Beyoğlu

Max Weber Foundation
Après
WCO
atacamafilm
Scam*
Fondation JEAN ROUCH

Enstitü etkinlikleri kısmen çevrimiçi kısmen de konuşmacıların Orient-Institut'a davet edildiği hibrit bir formatta gerçekleşmektedir. Saatler İstanbul yerel saatine (CET+3) göredir. Katılım için başvuru gerekmektedir. Aksi duyurulmadıkça, events@oiist.net, net adresine adınız ve kurumsal bağlantınızla birlikte bir e-posta gönderin. Daha sonra gerekli erişim verilerini alacaksınız.

<https://www.oiist.org/veranstaltungen/>

